

TRIBUNA

Aigua i tecnologia per regar

COMISSIÓ DE L'AIGUA

COL·LEGI D'ENGINYERS AGRÒNOMS DE CATALUNYA

Segons dades de l'ONU, durant l'any 2007, a escala mundial, la població urbana va superar per primera vegada la població rural. Aquest fet és de gran transcendència per a l'agricultura en tant que la producció d'aliments a gran escala, fluïnt del camp a les ciutats, es consolida com a model preponderant per al present i el futur. Evidentment, altres vies de proveïment, com els mercats de proximitat, tenen la seva contribució, però amb molt menys protagonisme.

El procés no està mancat de tensions estructurals, com la carència d'aliments en països pobres, i conjunturals, com és el cas dels desajustos entre oferta i demanda de productes peribles als quals assistim periòdicament.

Aquest nou escenari obliga el sector agroalimentari a adoptar noves formes o a intensificar solucions adaptades a les noves circumstàncies globals. Assistim així al creixement sostingut de la dimensió dels principals operadors de la cadena alimentària, a l'ampliació de les superfícies destinades al regadiu i, cada cop més, a la utilització intensiva de la tecnologia avançada al llarg de tota la cadena alimentària.

Dimensió, aigua i tecnologia esdevenen ingredients imprescindibles. Ens referim a continuació a diferents casos en què la seva correcta associació permet resoldre alguns dels grans interrogants que planen ben a prop nostre.

En primer lloc, esmentem la concentració parcel·laria prèvia a la transformació en regadiu. Solament les unitats productives de més dimensió, fruit de la concentració, permeten incrementar la productivitat i fer viables les grans inversions associades als regadius tecnificats.

Pel que fa als aspectes ambientals, destaquen les aplicacions que permeten reduir el consum d'aigua de reg. Així, l'electrònica permet la mesura acurada del contingut d'aigua del sòl i de les plantes i precisar les dosis de reg. Amb aquest mateix objectiu, l'avis de reg elaborat a partir de la informació de les estacions meteorològiques automàtiques és un instrument modelic al món del qual Catalunya ha estat un clar referent. Igualment, la teledetecció (visió aèria) comença a ser utilitzada per determinar l'instant òptim de reg a la vinya (a Raimat en tenen molt bona experiència) o la fertilització de parcel·les de cereals d'hivern i estiu.

ment, els importantíssims avenços en sanitat vegetal, des de la generalització dels mètodes de control integrat fins a la utilització d'equips de tractaments fitosanitaris i sistemes de decisió que permeten ajustar al màxim la dosi de producte i, per tant, minimitzar el risc de contaminació ambiental.

Resumint, la conseqüència immediata de l'ús de les tècniques innovadores és triplement beneficiosa. Es milloren les produccions i es redueixen els costos de producció unitaris. En segon lloc, disminueixen els consums d'aigua de reg, possibilitant l'ampliació de la dotació en xarxes deficitàries i, també, la transferència de recursos per satisfer altres demandes consumptives. Finalment, la tecnologia esdevé un gran instrument ambiental al reduir dràsticament els riscos de contaminació inherents a la producció agrícola.

De ben segur, l'aplicació d'aquest gruix tecnològic també és transcendental a l'hora de donar compliment a les disposicions que estableixen condicionaments ambientals. Ens referim expressament a les directives europees 2000/60/CE sobre política d'aigües i la 128/2009/CE sobre ús sostenible dels productes fitosanitaris. També a la legislació sobre protecció de la fauna i, particularment, de les aus silvestres. Com sabem, aquestes disposicions constitueixen la base argumental per posar en entredit els usos agrícoles del 40% de la superfície del Segarra-Garrigues que ha estat inclosa a la Xarxa Natura 2000 i declarada com ZEPA.

Assistim atònits a un procés en què les limitacions administratives dificulten excessivament les transformacions de secà en regadiu i la modernització dels regadius tradicionals. La qüestió que emergeix és: a l'hora d'establir restriccions al reg, les autoritats ambientals tenen en compte els grans beneficis dels avenços tecnològics?

Ens interroguem, doncs, sobre els informes que sustenten els futurs plans d'usos de les ZEPA i sobre les futures decisions de les autoritats ambientals. En el temps transcorregut des del projecte inicial del Segarra-Garrigues, l'escenari tecnològic ha avançat a passos agantats i ha permès noves pràctiques altament respectuoses amb el medi ambient. La qüestió és clara, serem capaços de dissenyar i construir els regadius sostenibles que permetin simultàniament l'ús agrícola però també preservin els usos ambientals establerts per la Declaració d'Impacte Ambiental?

Aquesta nova realitat hauria d'alleugerir les restriccions sobre els usos de les ZEPA. Altrament, si no posem en valor els recursos de la tecnologia, no donarem la resposta adient al nou escenari i a les necessitats de l'alimentació mundial. Tampoc garantirem el manteniment de l'activitat de les empreses agràries ni donarem resposta a les necessitats d'abastiment continuat de matèries primeres a la indústria agroalimentària catalana. Finalment, deixarem de posar en joc una part important de la contribució que el sector agrari pot aportar en aquests moments per sortir de la crisi econòmica.

Esmentem també les tècniques de treball del sòl avançades, com és el cas dels equips de mínim cultiu i de sembra directa que afavoreixen la fertilitat i redueixen la despesa hídrica. Igualment, la nova generació de màquines de distribució de fertilitzants orgànics i químics que localitzen amb la precisió centimètrica del GPS i rebaixen els riscos de contaminació de les aigües. Final-